

SEEMIG nacionalna strategija za izboljšanje zbiranja in uporabe podatkov o migracijah v Sloveniji

***(Predlog za izdelavo nacionalne strategije za izboljšanje in uporabo
podatkov o migracijah, trgu dela in človeškem kapitalu)***

Inštitut za ekonomska raziskovanja
Institute for Economic Research

2014

Nacionalna strategija je bila razvita v okviru projekta SEEMIG – Upravljanje z migracijami in njihovimi učinki v Jugovzhodni Evropi: transnacionalni ukrepi, ki vodijo k na podatkih temelječim strategijam. SEEMIG je strateški projekt, ki ga s programom Evropskega teritorialnega sodelovanja Jugovzhodna Evropa sofinancira Evropska Unija (oznaka projekta: SEEMIG - SEE/C/0006/4.1/X).

Nacionalna strategija je bila pripravljena kot del projektnih aktivnosti z naslovom *Strategije, krepitev zmogljivosti in transnacionalni dialog*, ki jih je koordinirala Univerza v Trentu (Italija).

Tu objavljene informacije odražajo stališča avtorjev, zato organ upravljanja programa ne odgovarja za uporabo teh informacij.

Avtorji: Nada Stropnik in Nataša Kump, Inštitut za ekonomska raziskovanja; Kristina Toplak in Mojca Vah Jevšnik, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Delo je avtorsko zaščiteno. Vse pravice pridržane, v primeru celotnega gradiva ali le dela gradiva.

Informacije in izvlečke tega poročila lahko najdete na www.seemig.eu.

Morebitna vprašanja lahko naslovite na: 1) Nada Stropnik, Inštitut za ekonomska raziskovanja, Kardeljeva ploščad 17, SI-1000 Ljubljana, stropnikn@ier.si, ali 2) Kristina Toplak, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Novi trg 2, SI-1000 Ljubljana, ktoplak@zrc-sazu.si.

Priporočen način citiranja: Inštitut za ekonomska raziskovanja in Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti (2014): SEEMIG nacionalna strategija za izboljšanje zbiranja in uporabe podatkov o migracijah v Sloveniji (Predlog za izdelavo nacionalne strategije za izboljšanje in uporabo podatkov o migracijah, trgu dela in človeškem kapitalu).

<http://www.seemig.eu/downloads/outputs/SEEMIGNationalStrategySloveniaSLO.pdf>

1. UVOD

Namen predloga za oblikovanje nacionalne strategije za izboljšanje zbiranja in uporabe podatkov o migracijah (v nadaljevanju: Strategija) je doseči boljše razumevanje tistih področij migracijske politike, ki potrebujejo bolj popolne podatke/empirične dokaze, in dejanj, ki so potrebna, da bi odgovorili na te potrebe in zagotovili podatke za ustrezno politiko. Te predloge lahko vgradimo v nacionalno strategijo migracij. Na daljši rok bo Strategija podpirala proces usposabljanja nacionalnih oblasti glede načina zbiranja, analiziranja in uporabe podatkov. Predlog Strategije zajema sedemletno obdobje, tj. do leta 2021. To obdobje je dovolj dolgo za doseganje vsaj delnega napredka pri reševanju ključnih vprašanj, na katera opozarjamo v tem dokumentu.

Predlog Strategije temelji na predhodnih rezultatih in dogodkih projekta SEEMIG. Zgodovinsko ozadje se sklicuje na pregled glavnih migracijskih in demografskih trendov v Sloveniji od leta 1990 do danes (izdelan je bil v sklopu delovnega paketa 3: <http://www.seemig.eu/downloads/outputs/SEEMIGHistoricalAnalysisSlovenia.pdf>) in kaže na izzive, ki izhajajo iz teh procesov. Poleg tega na kratko razlaga socio-ekonomsko situacijo v državi ter njen razvoj v obravnavanem obdobju. Naslednje poglavje se ukvarja z glavnimi vprašanji/izzivi, ki so jih identificirali nacionalna delavnica predvidevanja (foresight exercise)¹ (delovni paket 5) in fokusna skupina (delovni paket 6)². Nato je predstavljenih pet ključnih vprašanj/izzivov v zvezi s sistemi zbiranja podatkov in možne rešitve, ki slonijo na analizi obstoječih sistemov/načinov zbiranja podatkov in glavnih virov podatkov o migracijah in migrantih (delovni paket 4: <http://www.seemig.eu/downloads/outputs/SEEMIGDataSystemsCountryReportSlovenia.pdf>) ter Akcijskem načrtu (delovni paket 4) in delavnici *Izdelava priporočil za izboljšanje sistemov zbiranja podatkov in njihove dostopnosti* (delovni paket 6). Dokument zaključujejo predlogi in priporočila za oblikovalce politik.

2. ZGODOVINSKO OZADJE

Republika Slovenija je bila do leta 1991 del nekdanje socialistične Jugoslavije. Po osamosvojitvi leta 1991 je v celoti sprejela koncept tržnega gospodarstva. Skupaj z Madžarsko in Slovaško je leta 2004 vstopila v Evropsko unijo in leta 2007 kot prva na novo pridružena članica (EU 10) sprejela evro za svojo novo valuto.

V prvih letih novega tisočletja se je slovensko gospodarstvo, prav tako kot gospodarstvo drugih držav jugovzhodne Evrope, silovito razvijalo in imelo letno stopnjo rasti BDP na prebivalca celo do petkrat ali šestkrat večjo kot je bilo povprečje EU-27 (Fassman et al. 2014). V primerjavi s povprečjem v Evropski uniji se je večina njenih socialno-ekonomskih kazalcev na splošno uvrščala precej visoko. Isto je veljalo tudi za višino zneska za financiranje socialne politike, ki je bil na voljo za posameznike, in za stopnjo družbene neenakosti. Vendar pa se je družbena in ekonomska neenakost začela povečevati, kar še posebej velja za obdobje gospodarske krize, ki se je razmahnila z letom 2009. Na trgu dela se je jasno videl neugoden razvoj, ki se je odražal v stopnji naraščajoče brezposlenosti, celo med osebami z višjo izobrazbo. Pomembna posledica tega dogajanja je bil beg možganov iz Slovenije, ki je postopoma postal očiten v zadnjih nekaj letih (Cukut Krilić et al. 2013). Ob koncu desetletja, v letu 2009, je zaradi svetovne gospodarske krize začel upadati BDP na prebivalca, kar je imelo resne posledice ne samo za Slovenijo, marveč za celotno območje jugovzhodne Evrope. Večino teh držav je zajela odkrita recesija. V primerjavi s Srbijo, kjer je BDP na prebivalca upadel za 3,1 odstotka, se je v Sloveniji zmanjšal za 8,8 odstotka (Fassman et al. 2014: 18). Po obdobju stagnacije se je v zadnjih treh letih letna stopnja gospodarske rasti začela povečevati, vendar pa je še vedno nizka. Kljub vsemu pa je skupaj z Madžarsko in Slovaško Slovenija ena od tistih držav, kjer dohodkovna neenakost ostaja

---

¹ Več informacij je v prilogi 1.

² Več informacij je v prilogi 1.

relativno majhna. Glede na gospodarsko rast se Slovenija uvršča v vmesni prostor med državami zahodne Evrope in med vzhodnoevropskimi državami. Slovenski BDP na prebivalca je glede na svetovno povprečje dosegel najvišjo stopnjo leta 1975, ko je znašal 251 odstotkov; leta 2010 je znašal 224 odstotkov svetovnega povprečja (Fassmann et al. 2014: 20).

Slovenija je, podobno kot države zahodne Evrope in kot Avstrija in Italija na območju jugovzhodne Evrope, postala država priseljevanja že v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja (Fassmann et al. 2014; Cukut Krilić et al. 2013).³ Pred letom 1991 ni imela večjih izkušenj z mednarodnimi migracijskimi gibanji, saj je bila do takrat prevladujoča oblika priseljevanja v Slovenijo notranje priseljevanje iz republik nekdanje Jugoslavije, zlasti iz BiH, Srbije in Hrvaške. Po razpadu Jugoslavije so migracije iz teh regij dobile mednarodni značaj, ozemlje nekdanje Jugoslavije pa je ostajalo območje, s katerega se je priseljevalo v Slovenijo še vedno največ ljudi. Kot posledica zgodovinskih povezav na teh območjih se je trend nadaljeval tudi po vstopu Slovenije v Evropsko unijo leta 2004 in bo najverjetneje tak tudi v prihodnje (Cukut Krilić et al. 2013).

Od začetka 90. let prejšnjega stoletja je mogoče prepoznati nekaj splošnih trendov priseljevanja v Slovenijo. V obdobju med 1990 in 2004 je bilo število priseljencev precej nizko (približno med 2.000 in 10.000 na leto). Od 2004 do 2008 je bilo zabeleženo močno povečanje, ki je doseglo vrhunec leta 2008, ko se je v Slovenijo priselilo kar 30.693 ljudi. V letu 2009 se je to število rahlo zmanjšalo, najbolj izrazito pa je upadlo v letih 2010 (15.416) in 2011 (14.083). Razloge zato je moč iskati v posledicah gospodarske krize in pa naraščajočih restrikcijah za tuje državljane na slovenskem trgu dela (Cukut Krilić et al. 2013).

V zadnjih petdesetih letih je bilo izseljevanje iz Slovenije manjše kot priseljevanje v državo in je do zadnjega desetletja ostajalo relativno nepomembno. Selitveni prirast s tujino je bil negativen le v letih 1991 in 1992, nato pa še v letih 1998 in 2010⁴ (Cukut Krilić et al. 2013). Leta 2004 je začelo naraščati izseljevanje iz Slovenije, kar je zelo verjetno posledica slovenskega vstopa v Evropsko unijo, ki je močno olajšal izseljevanje v ostale članice Unije. Od pričetka sedanje gospodarske krize so se selitveni tokovi v tujino še povečali. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) je bilo število izseljencev iz Slovenije v obdobju med 2000 in 2011 najvišje leta 2009 (18.788⁵). V selitvenih tokovih istega obdobja je bil delež tujih državljanov, ki so se izseljevali iz Slovenije, večji kot število izseljenih državljanov Slovenije. Vendar se je število zadnjih začelo povečevati v letu 2009. Po letu 2008 je večina slovenskih državljanov odhajala v Nemčijo, sledijo pa še Avstrija, Hrvaška, Severna in Srednja Amerika in Švica (Cukut Krilić et al. 2013).

Po ocenah SURSa od 1. januarja 2013 živi v tujini 108.317 Slovencev (Cukut Krilić et al. 2013: 51). Podatki so izračunani na podlagi registriranega bivališča v državah priselitve. Podrobnosti niso na voljo, saj so podatki o številu izseljencev nepopolni (Stropnik et al. 2013).

V zadnjih desetletjih Slovenija doživlja velike demografske spremembe. Tako kot v številnih drugih državah jugovzhodne Evrope je še posebej vidno staranje prebivalstva. Leta 2001 je bilo 14,1 odstotkov slovenske populacije starih 65 let ali več, leta 2011 je ta delež narasel na 16,5 odstotka

---

³ Če na Slovenijo gledamo v daljšem časovnem obdobju, je bila že v preteklosti država izseljevanja. V obdobju med 1890 in 1970 se je nekaj sto tisoč ljudi izselilo iz ozemlja današnje Slovenije. Vendar pa ti izseljenski tokovi niso bili zanesljivo statistično dokumentirani.

⁴ V prihodnosti bo Slovenija doživela postopno zmanjševanje neto migracije. Po podatkih Eurostata in Projekcije prebivalstva Združenih narodov se bo zmanjšanje selitvenega prirasta zgodilo v drugi polovici predvidenega obdobja 2015–2060. Po pričakovanju naj bi se selitveni prirast (preračunano na 1000 prebivalcev) zmanjšal do konca tega obdobja, se pravi do leta 2060. Od leta 2015, ko naj bi selitveni prirast znašal 4,1 na 1000 prebivalcev, bo do leta 2060 predvidoma upadel na kar 1,9 na 1000 prebivalcev (Pilinská in Vano 2013).

⁵ Ti podatki so sicer nepopolni, vendar so to najbolj zanesljivi podatki, ki so uradno na voljo.

prebivalstva in leta 2013 na 17,1 odstotka. Naravni prirast je bil negativen med leti 1997 in 2005 in je v letu 2011 znašal 3.248 oseb. Podatki o umrlih izkazujejo stalno povečevanje pričakovane življenske dobe. Medtem ko je leta 1990 ta znašala 70,1 let, je v 2001 narasla na 71,7 in leta 2011 celo na 75,5 let. V obdobju med 1990 in 2011 je bila stopnja umrljivosti precej stabilna in je znašala med 9.1 in 10 (Cukut Krilić et al. 2013: 49).

V zadnjih dveh desetletjih se življenska doba v Sloveniji povečuje, kar je posledica družbeno-ekonomskega razvoja. Vendar je očitna tudi razlika med spoloma, saj v splošnem ženske živijo precej dlje kot moški. V obdobju med 1990 in 1991 je bila pričakovana življenska doba ob rojstvu 69,54 let za moške in 72,13 za ženske. V obdobju med 2000 in 2001 je znašala 77,38 let za moške in 79,57 za ženske. Leta 2011 je dosegla 76,76 let za moške in 82,9 za ženske. Celotna stopnja rodnosti se je v obdobju med 1990 in 2003 zmanjšala z 1,46 na 1,2. Leta 2003 je začela ponovno rasti in je dosegla 1,38 v letu 2007 in 1,56 leta 2011. Ženske v Sloveniji danes rojevajo veliko kasneje kot nekoč. Povprečna starost ženske ob rojstvu prvega otroka je bila leta 1990 23,9 let, leta 2001 26,7 let in leta 2011 28,8 let. V primerjavi s slovenskimi državljanke je celotna stopnja rodnosti tujih državljanek nekoliko višja, ob rojstvu prvega otroka pa je njihova povprečna starost nižja (Cukut Krilić et al. 2013: 49).

V primerjavi z drugimi državami tega območja, ki so vključene v projekt SEEMIG, Slovenija kaže najizrazitejšo demografsko rast, takoj za Avstrijo in Italijo. V skladu z njunim statusom zrelih držav priseljevanja sta Avstrija in Slovenija edini državi, ki doživljata rast prebivalstva zaradi dveh demografskih elementov, in sicer selitvenega prirasta in presežka rojstev (Fassmann et al. 2014: 30).

3. KLJUČNA VPRAŠANJA IN IZZIVI, KI SO POVEZANI Z MIGRACIJSKIMI PROCESI V SLOVENIJI

Ključni problemi in izzivi, povezani z migracijskimi procesi v Sloveniji, vključujejo neugodno demografsko dinamiko, strukturno brezposelnost, izseljevanje visoko izobraženih in naraščajočo čezmejno migracijo v nekatere sosednje države.

Projekcije prebivalstva za Slovenijo nakazujejo neugodno demografsko dinamiko: povečevalo se bo število ljudi, starejših od 65 let, še posebno tistih nad 80, obenem pa bo upadalo število otrok in se hkrati slabšalo razmerje med aktivnim in vzdrževanim prebivalstvom. V splošnem bo začelo število prebivalcev začelo upadati od 30. let 21. stoletja naprej. Tako kot sedaj tudi v prihodnosti priseljevanje ne bo znatno vplivalo na število prebivalcev v Sloveniji, saj je letni selitveni prirast zmeren (EUROPOP 2013). Najmočnejši selitveni tokovi v Slovenijo po njeni osamosvojitvi leta 1991 so bili zabeleženi iz držav nekdanje Jugoslavije, posebno iz BiH. Povpraševanje po delavcih v gradbeništvu in proizvodnji je ustvarilo delovna mesta, ki jih je v veliki meri zapolnila tuja delovna sila. Z nastopom gospodarske krize in zaradi poročil o nekorektnem ravnanju številnih delodajalcev v Sloveniji s tujimi delavci pa je Slovenija postala precej manj zaželen trg delovne sile (Focus Group).⁶ Večina delovnih migrantov še vedno prihaja z območij nekdanje Jugoslavije, v zadnjih letih pa tudi iz nekaterih drugih držav Evropske unije, še posebno iz Bolgarije, Romunije in Madžarske. Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje (ZZZ) je bilo v letu 2013 izdanih 21.033 delovnih dovoljenj. Skupno število veljavnih delovnih dovoljenj, ki so jih do sedaj izdali v Sloveniji, je tako 27.124, več kot 85 % pa je bilo izdanih delovnim migrantom z območij nekdanje Jugoslavije. Čeprav je registrirana brezposelnost v Sloveniji visoka, v aprilu 2014 je znašala kar 13,4 % (Labour force 2014), je to predvsem posledica neskladja med povpraševanjem na trgu dela in ponudbo delovne sile. Še vedno namreč obstaja povpraševanje po nizko kvalificiranih delavcih iz tujine, ki so pripravljeni sprejeti dela, za katera se Slovenci neradi odločajo. Zato se je leta 2013, ko sta obe državi podpisali dvostranski sporazum, pričelo aktivno zaposlovanje nizko kvalificirane delovne sile iz BiH.

---

⁶ SEEMIG poročilo o izvedbi fokusne skupine.

V splošnem ima Slovenija visoko izobraženo prebivalstvo, vendar slovenski trg dela ne zmore zaposliti tako velikega števila univerzitetnih izobražencev. Strukturna brezposelnost je še posebno pereča v populaciji med 15. in 24. letom, ki težko najde zaposlitev zaradi nizkega povpraševanja po svojem izobraževalnem profilu in po drugi strani zaradi pretirane zaščite dobro plačanih, a pogosto neproduktivnih uslužbencev (zaposlenih za nedoločen čas), ki jo zagotavljata trenutna zakonodaja in sindikati. Zato se vedno več mladih izseljuje v tujino, da bi tam poiskali ustrezno zaposlitev. Po trenutnih ocenah se je v letu 2013 izselilo iz Slovenije preko 14.000 ljudi (Natural and migration changes of population, 2014), med katerimi je bil velik delež mladih in visoko izobraženih. Ker ni na voljo natančnih podatkov, so to le približne ocene, očitno pa je, da se izseljevanje iz Slovenije povečuje od leta 2008. Neposredne posledice izseljevanja so trenutno sicer zanemarljive, izseljevanje pa je do neke mere zaželeno, še posebno v primeru visoko izobraženih mladih, ki v Sloveniji ne morejo najti ustrezne zaposlitve. Po pričakovanjih pa bo imela izguba človeškega kapitala dolgoročno negativne posledice za prihodnji razvoj države in njeno gospodarsko rast (Focus Group). Strategija ekonomskih migracij za obdobje 2010-2020 (2010) sicer priznava te trende in podpira izseljevanje, a pod pogojem, da se bodo ti izseljenci sčasoma vrnili v Slovenijo. Da bi preprečila trajen beg možganov, Slovenija spodbuja krožno migracijo, to pa je tudi strategija, ki jo priporoča Evropska unija. Manj pa je jasno, kako bo omogočila povratno migracijo in kateri ukrepi bodo sprejeti, da bodo pritegnili izseljence nazaj v Slovenijo. Nekateri strokovnjaki predlagajo prerazporeditev socialnih transferjev, povečanje plač in spodbude za ustvarjanje novih delovnih mest. Drugi se zavzemajo za uvedbo univerzalnega temeljnega dohodka, reformo trga dela in vzpostavitev povezave med potrebami trga delovne sile in izobraževalnim sistemom, s čimer bi lahko zagotovili večjo zaposljivost diplomantov (Focus Group).

Na območjih ob slovenski državni meji se pojavljajo čezmejne dnevne delovne migracije. Slovenci se večinoma vozijo na delo v Avstrijo in Italijo, manj pa na Hrvaško ali na Madžarsko, kjer je plačilo nižje. Čeprav ni zanesljivih statističnih podatkov o čezmejnih delovnih migracijah, so si strokovnjaki edini, da so precejšnje in da pozitivno vplivajo na regionalno gospodarstvo in socialno stabilnost, še posebno na gospodarsko manj razvitih območjih, kakršni sta Štajerska in Koroška, ki mejita na Avstrijo (Focus Group). Zlasti obmejne občine, ki trenutno načrtujejo infrastrukturo in javne storitve na svojem območju zgolj na temelju predvidevanj o populacijski dinamiki, potrebujejo bolj natančne statistične podatke.

Po pričakovanjih bodo na dinamiko migracij in trga dela še naprej vplivale gospodarske razmere in razvoj, poleg tega pa tudi politike in reformni ukrepi. Potrebni so reforma trga dela, pokojninska reforma in pa jasna, strateško načrtovana migracijska politika, ki bo upoštevala najraznovrstnejše migracijske procese (priseljivanje, izseljevanje, povratno migracijo, integracijo in reintegracijo (Foresight)).⁷ Sposobnost za sprejemanje reform in izvajanje strateških ukrepov sta predpogoja za nadaljnji družbenogospodarski razvoj in za reševanje najbolj perečih problemov, ti pa so demografska struktura (še zlasti staranje prebivalstva), delovanje trga dela in strukturna brezposelnost, izseljevanje mladih, beg možganov in pa učinkovita pritegnitev in integracija delovnih migrantov.

4. KLJUČNE POMANJKLIVOSTI PODATKOVNIH VIROV

Glavne skupine migrantov in dogodkov v zvezi z migracijami, za katere so v Sloveniji na voljo podatki, so: tok priseljivanja/izseljevanja, pridobivanje državljanstva, povratna migracija, število priseljencev/izseljencev, potencialni tok priseljivanja/izseljevanja tujcev in potencialna povratna migracija tujcev, sezonski delavci, prosilci za azil, nedovoljena migracija ter nakazila zdomcev. Zlasti bogati so podatki o imigrantih. Zajete so njihove različne značilnosti, na primer njihovo uradno

---

⁷ SEEMIG poročilo o izvedbi nacionalne delavnice predvidevanja (Foresight Exercise)

bivanje in prebivanje v Sloveniji (pridobivanje mednarodne zaščite, prebivanje v Sloveniji, registracija prebivališča itd.), udeležba na trgu dela, vpis v terciarno izobraževanje in drugo. Zbirajo se tudi podatki o socio-demografskih, ekonomskih, zaposlitvenih in izobrazbenih značilnostih. Migrante lahko grupiramo v skupine glede na državo rojstva, državljanstvo in dejstvo, ali so kdaj prej prebivali v tujini.

Podatke iz različnih virov je možno povezati, če je tako predvideno ali se zahteva z zakoni. Ustanove, ki zbirajo podatke (Statistični urad Republike Slovenije, Ministrstvo za notranje zadeve, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Davčna uprava Republike Slovenije itd.), imajo medsebojni dostop do registrov, tako da ni potrebe, da bi same zbirale vse podatke, ki jih potrebujejo. Centralni register prebivalstva je povezan z drugimi javnimi podatkovnimi registri, aplikacijami in informacijskimi sistemi. Sistem zagotavlja avtomatizirani prenos podatkov med podatkovnimi bazami. Enotna matična številka občana (EMŠO) se v Sloveniji uporablja kot ključni identifikator za dostop do podatkov in za vnašanje podatkov v uradne registre in druge administrativne dokumente. To omogoča takšno organizacijo zbiranja podatkov, kjer se posamezno informacijo praviloma zbira samo enkrat. Če pa je zbrana večkrat, se za pripravo statistik uporablja podatkovni vir z (naj)bolj popolno (v smislu zajetja podatkov) in ažurno informacijo.

Čeprav so podatki o migracijah, tujcih in migrantih, ki jih zbiramo v Sloveniji, zelo kakovostni, jih je možno še izboljšati. Zgodovinska analiza migracijskih in demografskih procesov ter procesov na področju gospodarstva, trga dela in človeškega kapitala v Sloveniji (glej poglavje 2 tega dokumenta) kot tudi razprava na SEEMIG-ovi fokusni skupini in nacionalni delavnici predvidevanja (foresight exercise), ki je pokazala na poglobljena vprašanja/izzive v zvezi migracijami v in iz Slovenije (glej poglavje 3), so prispevali k identifikaciji ključnih težav v slovenskih bazah podatkov. Na tej podlagi smo iz SEEMIG-ovega Akcijskega načrta za izboljšanje sistemov pridobivanja podatkov o migracijah in podatkovnih virov v Sloveniji izluščili pet ključnih vprašanj/izzivov v zvezi z migracijami:⁸

1. neregistracija emigracije iz Slovenije,
2. pomanjkanje celovitih podatkov o čezmejnih dnevnih delovnih migracijah,
3. odsotnost zanesljivega in podrobnega znanja o morebitni emigraciji in možnih razlogih zanjo,
4. odsotnost zanesljivega in podrobnega znanja o emigrantih in njihovih razlogih za emigriranje in
5. nezadostna razpoložljivost primerljivih podatkov o migracijah v Jugovzhodni Evropi.

Teh pet ključnih vprašanj/izzivov je sistematično predstavljeno v stolpcih naslednje preglednice. Za vsako vprašanje/izziv:

- predlagamo ključne aktivnosti, s katerimi bi se jih lotili,
- določamo raven ukrepanja,
- predlagamo relevantne deležnike in podpornike na politični ravni,
- navajamo (morebitne) prejšnje (politične) poskuse reševanja tega vprašanja,
- predvidevamo kratkoročne (v 2-3 letih) in dolgoročne (v 6-8 letih in dlje) rezultate/dosežke predlaganih aktivnosti,
- predvidevamo možna tveganja in predlagamo načine, kako bi jih odpravili,

---

⁸ K identifikaciji ključnih vprašanj/izzivov so prispevali udeleženci delavnice v sklopu SEEMIG-ovega delovnega paketa 6 in fokusna skupina.

- navajamo povezave z nacionalnimi/EU ukrepi,
- ocenjujemo finančno plat izvedljivosti in trajnosti ključnih aktivnosti in
- predlagamo, kdo naj bi spremljal izvajanje aktivnosti.

Preglednica:

Ključna vprašanja/izzivi	Neregistracija emigracije iz Slovenije	Pomanjkanje celovitih podatkov o čezmejnih dnevni delovnih migracijah	Odsotnost zanesljivega in podrobnega znanja o morebitni emigraciji in možnih razlogih zanjo	Odsotnost zanesljivega in podrobnega znanja o emigrantih in njihovih razlogih za emigriranje	Nezadostna razpoložljivost primerljivih podatkov o migracijah v Jugovzhodni Evropi
Predlog ključnih aktivnosti, s katerimi bi se lotili teh izzivov	Nižji davek na nepremičnine za nerezidente. Nižji komunalni prispevki za nerezidente. Akcije osveščanja glede odjave. Odkrivanje oseb, katerim ni bilo možno vročiti uradne pošte. Preverjanje oseb, ki slovensko pokojnino prejemajo v drugi državi. Preverjanje prebivalcev, katerim se socialni transferji nakazujejo v druge države. Preverjanje prebivalcev, ki ne koristijo zdravstvenih in izobraževalnih storitev, a bi se pričakovalo, da bi jih koristili. Izbris tistih oseb iz Centralnega registra prebivalstva, ki so presegle določeno starost.	Zbiranje in izmenjava podatkov o dnevni delovni migraciji med državami, najbolj z osrednjo bazo podatkov na Eurostatu.	Modul o razlogih za (morebitno) emigracijo, na primer v Anketi o delovni sili (ADS); ali morebitna dodatna vprašanja v (nacionalnih) ADS v zvezi z namenom izseliti se: "Ali ste kdaj pomislili na to, da bi poiskali zaposlitev v drugi državi?", "V kateri državi?", "Ali trenutno iščete zaposlitev/delo v tujini?", "V kateri državi?", "Kaj je razlog za to?" itd.; ali raziskava o namenih izseliti se (med celotnim prebivalstvom v aktivni dobi ali samo med brezposelnimi osebami).	Dobrodošla bi bila raziskava o značilnostih izseljenih slovenskih državljanov in njihovih razlogov za emigracijo. Lahko bi zajeli največje možno število emigrantov ali pa se osredotočili na nekdanje registrirane brezposelne osebe ali osebe, ki so zaposlitev iskale prek portala EURES. Koristno bi bilo tudi ponoviti raziskavo o emigraciji raziskovalcev.	Vzdrževanje SEEMIG-ove transnacionalne podatkovne baze tudi po koncu projekta SEEMIG.
Raven ukrepanja	Nacionalna, lokalna.	Nacionalna, bilateralna,	Nacionalna, transnacionalna.	Nacionalna.	Nacionalna, transnacionalna.

		transnacionalna.			
Relevantni deležniki	Vlada Republike Slovenije; Ministrstvo za notranje zadeve; Ministrstvo za finance; lokalne oblasti; Pošta Slovenije; Statistični urad Republike Slovenije; Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije; Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.	Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije, držav članic EU in njihovih sosednjih držav; Statistični urad Republike Slovenije in drugih držav članic EU (in morda tudi njihovih sosednjih držav); Eurostat.	Eurostat; Statistični urad Republike Slovenije in morda tudi drugih držav, kjer se izvaja ADS; organizacija, ki izvaja anketo Slovensko javno mnenje (Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij); Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije; raziskovalni inštitut ali druga organizacija z ustreznimi referencami.	Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije; raziskovalni inštitut ali druga organizacija z ustreznimi referencami.	Javni inštitut; Statistični urad Republike Slovenije; Ministrstvo za notranje zadeve
Relevantni podporniki na politični ravni	Vlada Republike Slovenije; Ministrstvo za notranje zadeve; Ministrstvo za finance; lokalne oblasti; Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.	Vlade in ministrstva za delo Slovenije, drugih držav članic EU in njihovih sosednjih držav.	Vlada Republike Slovenije;; Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.	Vlada Republike Slovenije; Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.	Evropska komisija; Vlada Republike Slovenije; Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.
(Morebitni) prejšnji (politični) poskusi reševanja tega izziva	<i>Zakon o prijavi prebivališča (2001), vključno s kaznimi za opustitev odjave prebivališča v višini 400-1.200 EUR (13. člen).</i>	Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije prostovoljno in nesistematično izmenjuje podatke o čezmejnih dnevnih delovnih migracijah iz Slovenije z zavodi za zaposlovanje sosednjih držav.	Obstoji praksa dodajanja vprašanj k periodičnim raziskavam. Raziskava med raziskovalci v Sloveniji o begu možganov (izvedena leta 2010).	Raziskava o begu možganov, izvedena med raziskovalci v Sloveniji leta 2010.	-

		Vzpostavljeno je dobro sodelovanje z avstrijskim zavodom za zaposlovanje.			
Kratkoročni rezultati/dosežki predlaganih aktivnosti (v 2-3 letih)	Izboljšanje Centralnega registra prebivalstva; bolj realna ocena števila izseljenih oseb; nekaj prihrankov pri socialnih transferjih, a nekaj manj zbrane dohodnine in davka na nepremičnine; boljše ujemanje podatkov o mednarodnih migracijah.	Izboljšani podatki o čezmejnih dnevnih delovnih migracijah iz posameznih držav članic EU in vanje ter iz držav članic EU v države, ki mejijo na EU.	S sprejetjem in izvajanjem ustreznih kratkoročnih aktivnosti/ukrepov bi lahko preprečili nekaj potencialne/načrtovane emigracije.	Na podlagi pridobljenih znanj bi lahko vpeljali ustrezne aktivnosti in ukrepe, ki bi prispevali k povratni migraciji (zlasti delovnih migrantov, katerih strokovna znanja in izkušnje so potrebni v Sloveniji). Lahko bi preprečili nekaj potencialnih/načrtovanih delovnih migracij.	Izboljšani regionalni podatki o migracijah (kakovostni in primerljivi podatki) na voljo za oblikovanje politik in raziskovanje.
Dolgoročni rezultati/dosežki predlaganih aktivnosti (v 6-8 letih in dlje)	Enaki kot kratkoročni rezultati; večji kumulativni učinek.	Zanesljivi in celoviti podatki o čezmejnih dnevnih delovnih migracijah iz posameznih držav članic EU in vanje ter iz držav članic EU v države, ki mejijo na EU.	S sprejetjem in izvajanjem ustreznih kratkoročnih in dolgoročnih aktivnosti/ukrepov (temelječih na novih dognanjih) bi lahko preprečili precejšnji delež potencialne/načrtovane emigracije.	Ustrezne aktivnosti in ukrepi bi imeli za posledico precejšnjo povratno migracijo (zlasti delovnih migrantov, katerih strokovna znanja in izkušnje so potrebni v Sloveniji). Lahko bi preprečili precejšen delež potencialnih/načrtovanih delovnih migracij.	Razmeroma dolg časovni niz kakovostnih in primerljivih podatkov o migracijah na voljo za oblikovanje politik in raziskovanje.
Možna tveganja in predlog načinov, kako bi jih odpravili	Možna tveganja: nezadosten interes nacionalnih in lokalnih oblasti za sprejem potrebne zakonodaje.	Odsotnost pobude. Nepripravljenost na ravni EU sprejeti ustrezno regulativo.	Razprava na ravni Eurostata, da takšen modul ni potreben. Pripravljenost	Odsotnost zadostnega vladnega interesa. Rešitev: (financirane) raziskave, ki bi dokazale	Odsotnost pobude. Nepripravljenost držav za sodelovanje. Rešitev: Financiranje s

	Rešitev: Izobraževanje deležnikov in oblikovalcev politike o pomembnosti realnih statističnih podatkov o prebivalstvu.	Nepripravljenost Eurostata, da bi aktivno sodeloval. Nepripravljenost zavodov za zaposlovanje nekaterih EU in sosednjih držav za sodelovanje.	intervjuvancev za sodelovanje v terenskih raziskavah v Sloveniji v zadnjem času upada, dolžina vprašalnika pa močno vpliva na pripravljenost za sodelovanje. Rešitev: (financirane) raziskave, ki bi dokazale koristi od dodatnih/novih spoznanj glede potencialne emigracije.	koristi od raziskovanja razlogov za emigracijo.	strani EU konzorcija, ki bi redno posodabljal SEEMIG-ovo datoteko.
Povezave z nacionalnimi/EU ukrepi // transnacionalni značaj	-	Če aktivnost preseže bilateralno izmenjavo podatkov, bi potrebovali regulativo na ravni EU (Eurostata).	Odločitev glede ADS modula mora biti sprejeta na ravni EU.	-	Aktivnost se je začela s projektom SEEMIG.
Finančna plat izvedljivosti in trajnosti ključnih aktivnosti	Predlagane aktivnosti bi terjale nekaj začetnih in trajnih investicij/izdatkov, toda to najbrž ne bi bila večja težava.	Finančno izvedljiv, tudi na daljši rok.	Za <i>ad hoc</i> modul ADS bi potrebovali dodatno financiranje na nacionalni ravni in na ravni Eurostata. Za dodatna vprašanja v ADS bi bil možno zagotoviti finančna sredstva na dolgi rok. Iz državnega proračuna ali namenskih proračunskih sredstev resornega ministrstva bi bilo treba financirati posebno	Raziskavo bi morali financirati iz državnega proračuna (ali namenskih proračunskih sredstev resornega ministrstva). To bi bilo izvedljivo, če bi bila takšna raziskava deležna politične podpore.	Finančno izvedljiv, tudi na daljši rok, samo ob zagotovljenem dolgotrajnem financiranju.

			raziskavo o namenih izseliti se. To bi bilo izvedljivo, če bi se na politični ravni spoznala potreba po takšni raziskavi.		
Predlog za spremljanje izvajanja aktivnosti	Statistični urad Republike Slovenije	Statistični urad Republike Slovenije	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.	Organ bi imenovali financerji aktivnosti.
Ukrepi, ki naj bi se že začeli izvajati	(Nobeden, kolikor vemo.)	(Nobeden, kolikor vemo.)	(Nobeden, kolikor vemo.)	(Nobeden, kolikor vemo.)	(Nobeden, kolikor vemo.)

1. Neregistracija emigracije iz Slovenije

Podatki o migracijskih tokovih ne vključujejo neregistrirane emigracije slovenskih državljanov in nedržavljanov s stalnim prebivališčem v Sloveniji (slednji so večinoma delovni migranti) v tujino. Posledično podatki o številu emigrantov niso celoviti, podatki o številu nedržavljanov Slovenije v državi pa so precenjeni. Nekateri slovenski državljani odjavijo svoje prebivališče v Sloveniji z zamikom, tj. šele ko so se trajno naselili v tujini. Po *Zakonu o prijavi prebivališča* (2001: 13. člen) mora oseba, ki namerava odpotovati iz Slovenije za obdobje, daljše od treh mesecev, to prijaviti pristojnemu organu (tj. odjaviti se). Opustitev tega dejanja se sankcionira s kaznijo v višini 400-1.200 EUR (25. člen), ki očitno ni povsem učinkovita. Zaradi tega je treba odjavljanje prebivališča spodbujati na druge načine, poleg tega pa je treba izslediti izseljene slovenske državljane in nedržavljanke.

2. Pomanjkanje celovitih podatkov o čezmejnih dnevni delovnih migracijah

Slovenija (kot tudi večina drugih držav) ima podatke o čezmejni dnevni delovni imigraciji, medtem ko čezmejna dnevna delovna emigracija iz Slovenije ni celovito zabeležena. Potrebno je sistematično zbiranje teh podatkov – ne samo v Sloveniji, temveč v vseh državah članicah EU in njihovih sosednjih državah, ki niso članice EU. Države članice EU bi morale imeti interes za vzpostavitev metodološko enotnega poročanja o čezmejnih dnevni delovnih migracijah, saj bi tako pridobile primerljive podatke.

3. Odsotnost zanesljivega in podrobnega znanja o morebitni emigraciji in možnih razlogih zanj

Za namen oblikovanja primernih aktivnosti/ukrepov za odpravljanje razlogov za emigracijo (zlasti delovno), snovalci politik potrebujejo vpogled v značilnosti oseb, ki nameravajo/načrtujejo emigrirati, ter v njihove razloge za zapuščenje države. Te podatke lahko pridobimo z (najraje fokusiranim) raziskovanjem, ki ga v Sloveniji pogrešamo.

4. Odsotnost zanesljivega in podrobnega znanja o emigrantih ter njihovih razlogih za emigriranje

Poznavanje slovenskih državljanov, ki so emigrirali v tujino, je omejeno. Pomanjkanje podrobnih podatkov o njih preprečuje oblikovanje politik in učinkovitih ukrepov, s katerimi bi emigrante pritegnili nazaj v Slovenijo. Zaradi tega bi bilo dobrodošlo raziskovanje značilnosti izseljenih slovenskih državljanov in njihovih razlogov za emigracijo.

5. Neizpolnjenost razpoložljivosti primerljivih podatkov o migracijah v Jugovzhodni Evropi

Vprašanje izboljšanja podatkov o migracijah z namenom izboljšati njihovo kakovost in količino ter zagotoviti njihovo primerljivost, razpoložljivost in dostopnost za oblikovalce politik in raziskovalce je bil glavni fokus projekta SEEMIG. SEEMIG-ova transnacionalna baza podatkov s kazalniki za področje migracij, trga dela in človeškega kapitala je odlično izhodišče za tvorbo dolgih nizov teh kazalnikov za uporabo pri oblikovanju politik in raziskovanju.

5. PREDLOGI IN PRIPOROČILA OBLIKOVALCEM POLITIK

Nekateri možni načini **spodbujanja odjavljanja stalnega prebivališča emigrantov** so: znižanje davka na nepremičnine in komunalnih prispevkov za nerezidente; akcije osveščanja glede odjave prebivališča v primeru selitve v tujino; odkrivanje oseb, katerim ni bilo možno vročiti uradne pošte; preverjanje oseb, ki slovensko pokojnino ali druge socialne transferje prejema v drugi državi, ali tistih prebivalcev, ki ne koristijo zdravstvenih in izobraževalnih storitev, a bi se pričakovalo, da bi jih koristili; ter izbris tistih oseb iz Centralnega registra prebivalstva, ki so presegle določeno starost.

Potrebo po **sistematičnemu zbiranju podatkov o čezmejnih dnevni delovnih migracijah** bi najbolje zadovoljili s centralno bazo podatkov na Eurostatu. Ustrezno regulativo bi bilo treba sprejeti na ravni EU in jo nato z bilateralnimi sporazumi razširiti na posamezne sosednje države. Pobuda lahko pride od zavoda za zaposlovanje katere koli od držav, ki so zainteresirane za takšne podatke. Periodična poglobljena analiza teh podatkov bi bila tudi dobrodošla in koristna. Manj zadovoljliva alternativa bi bila raziskava o dnevni čezmejni delovni migraciji. Prednost dajemo registrom, ki bi jih vzpostavili za ta namen, in ne raziskavi, zato: 1) ker ni realno pričakovati longitudinalne raziskave in 2) ker se celovito zajetost pojava lahko doseže le z izmenjavo relevantnih informacij, temelječih na registrih zavodov za zaposlovanje sosednjih držav. Poleg števila dnevni čezmejni delovni migranti bi morali sporočati tudi njihove osnovne demografske podatke (občino bivališča, spol, izobrazbo, poklic itd.)

Potrebne so **raziskave, s katerimi bi ugotovili, da imajo ljudje namen/načrt emigrirati**. Ena od možnosti je dodajanje posebnega modula o emigraciji k Anketi o delovni sili (ADS). Vprašanja o morebitni emigraciji in razlogih zanjo se lahko tudi doda k ADS in anketi *Slovensko javno mnenje*. Možna dodatna vprašanja bi lahko bila: "Ali ste kdaj pomislili na to, da bi poiskali zaposlitev v drugi državi?", "V kateri državi?", "Ali trenutno iščete zaposlitev/delo v tujini?", "V kateri državi?", "Kaj je razlog za to?" itd. Možno bi bilo tudi izvesti raziskavo o namenih izseliti se (med celotnim prebivalstvom v aktivni dobi ali samo med brezposelnimi osebami).

Raziskava o značilnostih izseljenih slovenskih državljanov in njihovih razlogov za emigracijo bi lahko zajela največje možno število emigrantov ali pa se osredotočila na nekdanje registrirane brezposelne osebe ali osebe, ki so delo iskale prek EURES-a. Koristno bi bilo tudi ponoviti raziskavo o emigraciji raziskovalcev.

Zaradi pomembnosti izmenjave transnacionalnih podatkov in iz praktičnih razlogov (oblikovanje politik, raziskovanje itd.) bi bilo smiselno in koristno **vzdrževati SEEMIG-ovo transnacionalno bazo podatkov tudi po koncu projekta SEEMIG**. To nalogo bi lahko zaupali javnemu inštitutu, ki bi sodeloval s Statističnim uradom Republike Slovenije in Ministrstvom za notranje zadeve. Za ta namen bi bilo treba zagotoviti financiranje.

Predvidevamo tako kratkoročne (v 2-3 letih) in dolgoročne (v 6-8 letih in dlje) učinke predlaganih aktivnosti, s katerimi bi se lotili ključnih izzivov v zvezi s slovenskimi podatki o migracijah in migrantih. Med kratkoročnimi učinki so: izboljšanje Centralnega registra prebivalstva, bolj realna ocena števila izseljenih oseb, boljši podatki o čezmejni dnevni delovni migraciji iz posameznih držav članic EU in vanje ter iz držav članic EU v države, ki mejijo na EU, boljše ujemanje podatkov o mednarodnih migracijah ter boljši, primerljivi, razpoložljivi in dostopni regionalni podatki o migracijah na voljo za oblikovanje politik in raziskovanje itd. Dolgoročni učinki so istovrstni, toda večji, tudi zaradi kumulativnega učinka.

5.1. Pomen deležnikov, podpornikov na politični ravni in strateških dokumentov

Politična podpora je bistvena za naslavljanje ključnih problemov v podatkovnih sistemih. Še zlasti morajo biti v ustvarjanje osnove za predlagane aktivnosti vključeni Vlada Republike Slovenije, Ministrstvo za notranje zadeve in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Ministrstvo za finance in lokalne oblasti, kot tudi Evropska komisija, morajo aktivno sodelovati kot deležniki in kot tisti, ki naj bi odobrili/podprli aktivnosti na politični ravni.

Seveda so s predlaganimi aktivnostmi povezana določena tveganja. Lahko se soočimo z odsotnostjo pobude na strani deležnikov. Nacionalne in lokalne oblasti ter Evropska komisija morda ne bodo imele zadostnega interesa za sprejem relevantne regulative, toda to se lahko preseže z izobraževanjem deležnikov in oblikovalcev politike o pomembnosti realnih statističnih podatkov o prebivalstvu. Isto se lahko v nekaterih državah zgodi z zavodi za zaposlovanje, od katerih se pričakuje sodelovanje pri izmenjavi podatkov o čezmejni dnevni delovni migraciji. Eurostat morda ne bo pripravljen sodelovati pri aktivnostih v zvezi z ADS ali pa bo trdil, da modul o emigraciji in potreben.

Daljši vprašalnik ADS lahko močno vpliva na pripravljenost intervjuvancev za sodelovanje (isto velja za posebne terenske raziskave).⁹ Nekatere države JV Evrope morda ne bodo zainteresirane za sodelovanje pri posodabljanju SEEMIG-ove podatkovne baze, kar bi se lahko rešilo s financiranjem ustreznega konzorcija s strani EU, ki bi redno posodabljal to bazo.

Resolucija o imigracijski politiki Republike Slovenije je bila sprejeta leta 1999, *Resolucija o migracijski politiki Republike Slovenije* pa leta 2002. V nobeni od njiju niso omenjeni podatki o migracijah. *Zakon o tujcih* (2011) vsebuje poglavje o evidencah, kjer so navedeni podatki, ki se jih zbira za namen izdaje dovoljenja za prebivanje, vize in drugih dokumentov. Vprašanje podatkov se resno obravnava v *Strategiji ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020* (2010). Postavljenih je deset smernic (strateških mehanizmov), ki peljejo k bolj koherentnemu in učinkovitemu upravljanju ekonomskih migracij (Milohnič, 2013), kar je nato povzeto v akcijskem načrtu dokumenta.

Smernica 10 se nanaša na izboljšanje integriranega sistema upravljanja migracij (*Strategija ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020*, 2010: 59-62). Poudarjeno je, da izvajanje te strategije terja redno spremljanje in periodično vrednotenje, za kar sta bistvena zbiranje in analiza statističnih podatkov o migracijah in z njimi povezanimi dejstvi/pojavi na nacionalni in drugih ravneh. Za ta namen »je potreben sistematičen proces identificiranja relevantnih institucij, njihovih kapacitet in mehanizmov za raziskovanje in upravljanje ekonomskih migracij ter intenzivnejše sodelovanje različnih sektorjev vlade« (str. 59). »Zagotoviti je potrebno enotne, redne, pravočasne, zanesljive in primerljive podatke, ki so javno dostopni v uporabniku prijazni obliki« (str. 60). V postopkih zbiranja in zagotavljanja podatkov o migracijah Statistični urad Republike Slovenije sledi mednarodnim statističnim priporočilom ter praksami, vključno s tistimi v EU, zlasti skupno sprejetim definicijam, standardom kakovosti in virom podatkov. Ostale evidence in informacijsko-tehnološki mehanizmi podatkovnih baz se morajo razvijati tako, da se bodo lahko zagotavljali potrebne informacije. Skladno s tem je ena od usmeritev akcijskega načrta »zagotavljanje učinkovitega mehanizma zbiranja podatkov in analize ekonomskih migracij in migracij nasploh« (str. 71).

Dokument tudi poudarja pomen medresorskega sodelovanja in koordinacije na področju ekonomskih migracij. Priporoča se nadaljevanje in okrepitev medresorskega sodelovanja na področju ekonomskih migracij (str. 62).

Povečanje migracijskih tokov (zlasti imigracije) je ena od predpostavk osnutka *Strategije razvoja Slovenije 2014-2020* (2013), saj se prebivalstvo Slovenije stara in se zato predvideva krčenje delovno aktivne populacije.

Pričujoči predlog SEEMIG-ove strategije se lahko vključi v naslednjo *Strategijo ekonomskih migracij* (za obdobje 2021–2030) in v nacionalno razvojno strategijo (za obdobje 2021–2027), s čimer bi postala del strateških/političnih dokumentov.

---

⁹ Zaradi tega bi morda potrebovali predhodno raziskavo, s katero bi dokazali koristi od dodatnih/novih znanj v zvezi s (potencialno) (e)migracijo.

DODATEK 1: Dogodki za deležnike, strokovne analize in dokumenti o politikah, uporabljeni pri oblikovanju predloga strategije.

Predlog strategije je bil oblikovan na podlagi navedenih dogodkov za deležnike, strokovnih analiz in dokumentov o politikah ter SEEMIG projektnih analizah:

SEEMIG DOGODKI ZA DELEŽNIKE

- **Usposabljanje – 15. januar 2013, sodelujoče institucije:**
*Center za socialno delo Maribor
 Inštitut za ekonomska raziskovanja
 Mariborska razvojna agencija
 Mestna občina Maribor, Urad za komunalo, promet in prostor
 Mestna občina Maribor, Urad za vzgojo in izobraževanje, zdravstveno in socialno varstvo in raziskovalno dejavnost
 Mestna občina Ptuj
 Skupna občinska uprava občin v Spodnjem Podravju
 Zavod RS za zaposlovanje - OS Maribor
 ZRS Bistra Ptuj
 ZRC SAZU
 ZUM Urbanizem, planiranje, projektiranje d.o.o.*
- **Nacionalna delavnica predvidevanja (Foresight Exercise) – 3., 4. in 5. ter 17. december 2013, sodelujoče institucije:**
*Andragoški center – Ljudska univerza Maribor
 Inštitut za narodnostna vprašanja
 Ipok d.o.o..
 Mariborska razvojna agencija
 Mednarodni Afriški forum
 Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
 Slovenska filantropija
 Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta
 UMAR
 Zavod RS za zaposlovanje
 ZRC SAZU*
- **Delavnica Izdelave priporočil – 26. marec 2014, sodelujoče institucije:**
*Center za socialno delo Maribor
 Arhiv družboslovnih podatkov, Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani
 Inštitut za ekonomska raziskovanja
 Inštitut za narodnostna vprašanja
 Mariborska razvojna agencija
 Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
 Statistični urad RS
 Univerza v Trentu, Italija
 Upravna enota Maribor
 ZRC SAZU*
- **Fokusna skupina – 15. april 2014, sodelujoče institucije:**
*Inštitut za ekonomska raziskovanja
 Inštitut za narodnostna vprašanja
 Mariborska razvojna agencija
 Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
 Statistični urad RS
 Univerza na Primorskem, ZRS Koper
 Univerza v Ljubljani, ekonomska fakulteta
 Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
 UMAR
 Zavod RS za zaposlovanje*

ZRC SAZU

- **Okrogla miza – 11. junij 2014, sodelujoče institucije:**

Inštitut za ekonomska raziskovanja

Mariborska razvojna agencija

Mestna občina Maribor

Regionalna destinacijska organizacija Ptuj

UMAR

Univerza v Mariboru

Univerza v Trentu, Italija

Upravna enota Maribor, Sektor za tujce

Zavod RS za zaposlovanje - OS Maribor

ZRC SAZU

NAVEDENE STROKOVNE ANALIZE IN DOKUMENTI O POLITIKAH

- *Zakon o tujcih* (2011). Uradni list Republike Slovenije, št. 50/2011, 57/2011 in 26/2014.
- *Strategija ekonomskih migracij za obdobje 2010-2020* (2010). Dostopno na: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/Strategija_ekonomskih_migracij-2010-2020.pdf (dostop 5. junija 2014).
- *Zakon o prijavi prebivališča* (2001). Uradni list Republike Slovenije, št. 59/2006 (uradno prečiščeno besedilo) in 111/2007.
- *Resolucija o imigracijski politiki Republike Slovenije* (1999). Uradni list Republike Slovenije, št. 40/1999. Dostopno na: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=19938> (dostop 5. junija 2014).
- *Resolucija o migracijski politiki Republike Slovenije* (2002). Uradni list Republike Slovenije, št. 6/2002. Dostopno na: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2002106&stevilka=5265> (dostop 5. junija 2014).
- *Strategije razvoja Slovenije 2014-2020 – osnutek* (2013). Ljubljana: Ministrstvo za gospodarstvo, avgust 2013. Dostopno na: http://www.mgrt.gov.si/fileadmin/mgrt.gov.si/pageuploads/EKP/Drugi_dokumenti/SRS_09_08_2013.pdf (dostop 9. junija 2014).
- Cukut Krilić, Sanja, Novak, Tatjana, Jurišić, Borut (2013). *Dynamic historical analysis of long term migratory, labour market and human capital processes in Slovenia*. Country report developed within the project 'SEEMIG Managing Migration and Its Effects – Transnational Actions towards evidence based strategies'. Dostopno na: <http://www.seemig.eu/downloads/outputs/SEEMIGHistoricalAnalysisSlovenia.pdf> (dostop 10. junija 2014).
- ZZZ. Zavod RS za zaposlovanje. Dostopno na: <http://english.ess.gov.si/> (dostop 10. junija 2014)
- EUROPOP 2013. Dostopno na: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/population/data/database/> (dostop 10. junija 2014).
- Fassmann, Heinz, Musil, Elisabeth, Gruber, Kathrin (2013). *Dynamic Historical Analysis of Longer Term Migratory, Labour Market and Human Capital Processes in the SEEMIG Region*. Synthesis Country report developed within the project 'SEEMIG Managing Migration and Its Effects – Transnational Actions towards Evidence Based Strategies'. Dostopno na: http://www.seemig.eu/downloads/outputs/SEEMIGHistoricalAnalysisSEE_Region.pdf (dostop 11. junija 2014).
- Labour force, Slovenia, April 2014 - final data (2014). Statistični urad Republike Slovenije. Dostopno na: http://www.stat.si/eng/novica_prikazi.aspx?id=6318 (dostop 5. junija 2014).
- Milohnič, Aldo (2013). *An overview of the migration policies and trends – Slovenia*. Dostopno na: http://aa.ecn.cz/img_upload/6334c0c7298d6b396d213ccd19be5999/amilohnic_slovenia_migration-to-centre-summary.pdf (dostop 5. junija 2014).
- Natural and migration changes of population, Slovenia, 4th quarter 2013 – provisional data. Statistical office of the Republic of Slovenia. Dostopno na: http://www.stat.si/eng/novica_prikazi.aspx?id=6204 (dostop 5. junija 2014).

- Pilinská, Viera, Vaňo, Boris (2013). *Comparative analysis of existing major population projections in eight South-East European countries*. Paper developed within the project 'SEEMIG Managing Migration and Its Effects – Transnational Actions towards Evidence Based Strategies'. Dostopno na: <http://www.seemig.eu/downloads/outputs/SEEMIGOverviewofpopulationprojections.pdf> (dostop 10. junija 2014).
- SURS. Statistični urad Republike Slovenije. Dostopno na: http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/40_selitve/05_05N10_meddrzavne/05_05N10_meddrzavne.asp (dostop 10. junija 2014).
- Stropnik, Nada, Kump, Nataša, Povhe, Janja, Jurišić, Borut (2013). *Analysis of Existing Migratory Data Production Systems and Major Data Sources in Slovenia, Enhancing Data Production Systems of Migration and Human Capital in the South-East European Area*, WP 4 National Report. Dostopno na: <http://www.seemig.eu/downloads/outputs/SEEMIGDataSystemsCountryReportSlovenia.pdf> (dostop 16. junija 2014)

SEEMIG PROJEKTNE ANALIZE

Rezultati projekta SEEMIG so dosegljivi na <http://seemig.eu/index.php/downloads-project-outputs>:

- Conceptual framework for modelling longer term migratory, labour market and human capital processes (<http://seemig.eu/downloads/outputs/SEEMIGWorkingPapers1.pdf>).
- Dynamic historical analysis of migratory, labour market and human capital processes – country report for Slovenia, local chapter on the Podravje region (<http://www.seemig.eu/downloads/outputs/SEEMIGHistoricalAnalysisSlovenia.pdf>).
- Dynamic historical analysis of migratory, labour market and human capital processes - synthesis report (<http://seemig.eu/downloads/outputs/SEEMIGHistoricalAnalysisSEERegion.pdf>).
- Analysis of existing migratory data production systems and data sources – country report for Slovenia, local chapter on the Podravje region (<http://www.seemig.eu/downloads/outputs/SEEMIGDataSystemsCountryReportSlovenia.pdf>).
- Action Plan to improve and enhance the migratory data production system and data sources in Slovenia
- Analysis of existing migratory data production systems and data sources – synthesis report (<http://seemig.eu/downloads/outputs/SEEMIGWorkingPapers2.pdf>).
- Comparative analysis of existing major population projections in eight South-East European countries (<http://seemig.eu/downloads/outputs/SEEMIGOverviewofpopulationprojections.pdf>).
- Foresight synthesis report
- National Foresight Report in Slovenia
- The Focus Group Discussion Report, Slovenia